

(30)

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

DO BŁYTKA
KATEDRY

Egz. Nr 26

płk dr Tadeusz BENTKOWSKI

**NIEKTÓRE DANE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI WOJSK,
POJĘĆ ORAZ NORM OPERACYJNO-TAKTYCZNYCH**

(przyjmowane w procesie nauczania słuchaczy ASG
w roku szkolnym 1973/1974)

WARSZAWA

LISTOPAD

1973

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
035131

(30)

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

**DO BÓWTOŚ
SZKOLENIA**

[REDACTED]

Egz. Nr **26**

płk dr Tadeusz BENTKOWSKI

**NIEKTÓRE DANE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI WOJSK,
POJĘĆ ORAZ NORM OPERACYJNO-TAKTYCZNYCH**

**(przyjmowane w procesie nauczania słuchaczy ASG
w roku szkolnym 1973/1974)**

WARSZAWA

LISTOPAD

1973

**AKADEMIA SZTABU
GENERALNEGO
SZKOLENIA
SZTABU
GENERALNEGO
gen. broni K. Świerczewskiego**

235131

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

Przekł. prof. 12657

ZATWIERDZAM
ZASTĘPCA KOMENDANTA ASG
ds. szkolenia

DE BVTBO
SŁUŻBA

022429

Egz.nr...

26

płk prof. Jakub BROCH

NIEKTÓRE DANE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI WOJSK,
POJĘĆ ORAZ NORM OPERACYJNO - TAKTYCZNYCH
/przyjmowane w procesie nauczania słuchaczy ASG
w roku szkolnym 1973/1974/

SZEF KATEDRY
SZTUKI OPERACYJNEJ

płk prof. *K. Nożko*
dr Kazimierz NOŻKO

WARSZAWA

listopad

1973 r.

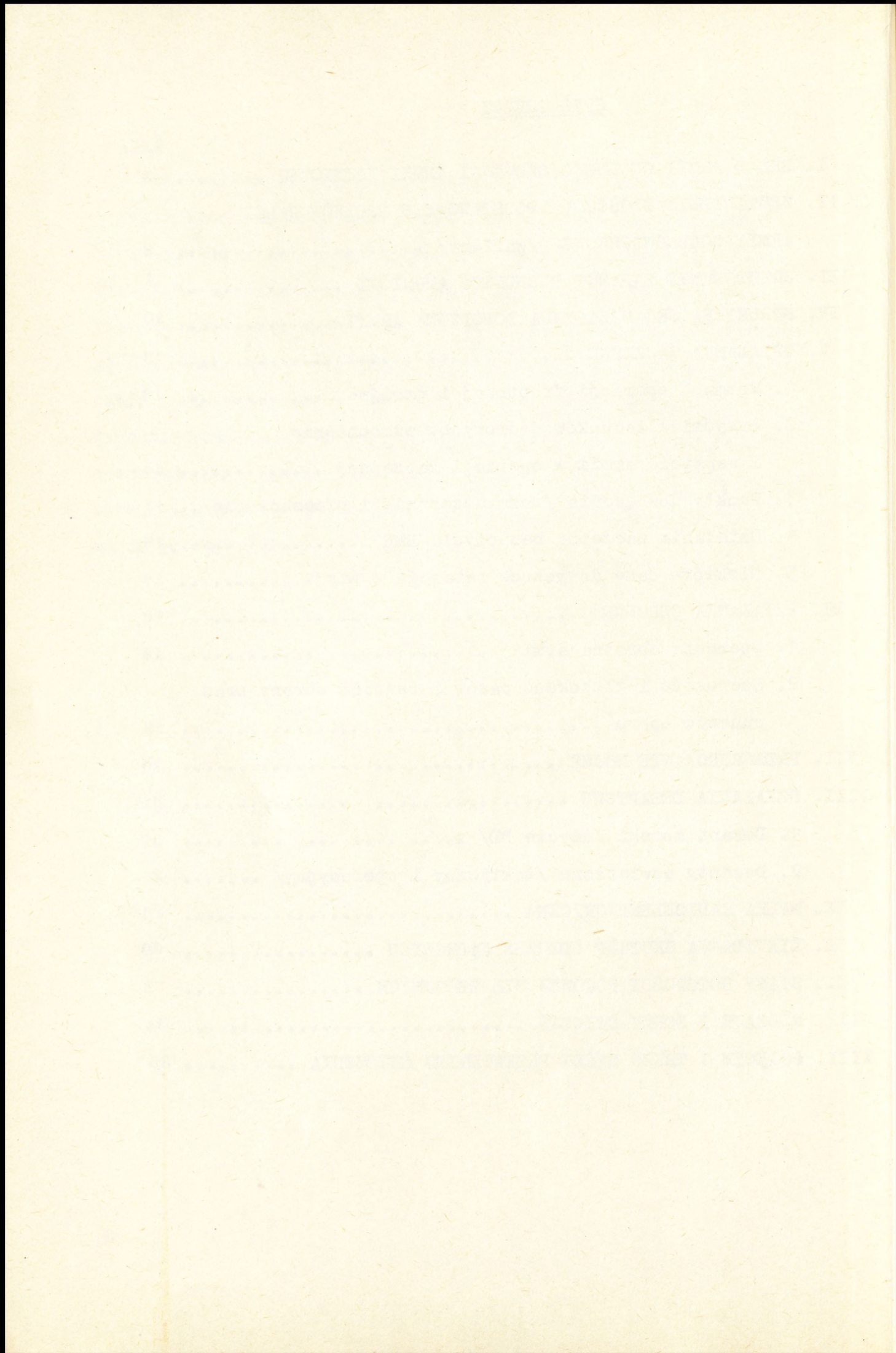
AKADEMIA SZKOLENIA
SZTUKI OPERACYJNEJ
SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

035131

Materiał niniejszy opracowany został głównie w oparciu o wymienione w spisie literatury wydawnictwa, dane uzyskane z katedr taktyczno-operacyjnych ASG oraz z akademii wojskowych Związku Radzieckiego i ujmuje węzłowe zagadnienia operacyjno-taktyczne, które uległy zmianom w stosunku do ubiegłego roku szkolenia, są różnie interpretowane lub niejednoznacznie pojmowane. Stanowi on zatem zbiór tylko niektórych danych, dotyczących zwłaszcza organizacji wojsk, norm taktyczno-operacyjnych i pojęć - zebranych przede wszystkim w celu jednolitego ich stosowania w procesie nauczania słuchaczy w roku szkolnym 1973/1974.

SPIS TREŚCI

	<u>Str.</u>
I. SKŁAD ARMII OGÓLNOWOJSKOWEJ I ARMII LOTNICZEJ	5
II. ZESTAWIENIE ILOŚCIOWE PODSTAWOWYCH ŚRODKÓW WALKI ARMII OGÓLNOWOJSKOWEJ /variant/	8
III. URZUTOWANIE ZAPASÓW RUCHOMYCH AMUNICJI	9
IV. STRUKTURA ORGANIZACYJNA DOWÓDZTWA ARMII	10
V. DZIAŁANIA ZACZEPNE	13
1. Rozmach operacji frontowej i armijnej	13
2. Przydział ładunków jądrowych, wzmocnienie i wsparcie armii w operacji zaczepnej	14
3. Punkty dowodzenia /rozmieszczenie i przesunięcie/ ..	14
4. Działania zaczepne bez użycia BMR	15
5. Niektóre dane dotyczące natarcia dywizji	16
VI. DZIAŁANIA OBRONNE	18
1. Operacja obronna armii	18
2. Szerokość i głębokość pasów i rejonów obrony oraz punktów oporu	19
VII. PRZEGRUPOWANIE WOJSK	20
VIII. DZIAŁANIA DESANTOWE	21
1. Desant morski /użycie DD/	21
2. Desanty powietrzne /taktyczny i operacyjny/	24
IX. WALKA RADIOELEKTRONICZNA	26
X. LIKWIDACJA SKUTKÓW UDERZEŃ JĄDROWYCH	30
XI. STANY GOTOWOŚCI BOJOWEJ SIŁ ZBROJNYCH	32
XII. RODZAJE I FORMY ĆWICZEŃ	34
XIII. POJĘCIE I TREŚĆ MYŚLI PRZEWODNIEJ ĆWICZENIA	36

- klśmrsk: 3 śmigłowce;

- armijna stacja obliczeniowo-analityczna skażeń /A SOAS/.

6. Jednostki rozpoznania:

- kspect.: 3 pl spec. po 4 grupy i pl pletwonurków - 3 grupy;

- brrel: krr KF, krr UKF, krsrl, plrłrlin.

7. Wojska łączności:

- pl /do rozwijania WŁ SD armii/;

- kl TSD;

- prlk /pułk radioliniowo-kablowy/.

8. Jednostki porządkowo-ochronne i obsługi punktów dowodzenia armii:

- b zabezp. SD armii: komenda SD, sztab, sekcja polit., korr, kzinż SD, k sam, plł, plchem, plmed, sekcja tech., klub ofic., kwatermistrzostwo /ktr, ko, kasyno polowe, składy batalionu/;

- b zabezp. TSD armii: komenda TSD, sztab, korr, kzinż. TSD, ksam, plł, plchem, plmed, sekcja tech., klub ofic., kwatermistrzostwo /pltr, plo, kasyno polowe, składy batalionu/.

9. Jednostki i urządzenia tyłowe:

a/ Medyczne: bpepid, OWM, kh, SKr II kategorii, 8-10 mbw, 1-2 kssan, RGWet.

b/ Ewakuacyjno-remontowe:

- 3 aber /batalion ewakuacyjno-remontowy/: ko, krsuzbr, krpk, krpg, krtransp. opanc., plrsinż, plrsłącz, plrschem, kesprzętu, krspec., pltr-gosp.;

- krsrl;

- krsłącz;

- krschem;

c/ Drogowe: bed

d/ RBA /ruchoma baza armii/:

- pstr: 3 bstr, bdmpr;
- 2 pralnie, 2 łaźnie, 2 piekarnie;
- składy: A, Inż, Sam, Panc, Chem, Łącz, MPS, Ż, Mund, San, Topog, Kult.-Ośw., baza WCH;
- ko, kzinż tyłów.

e/ APTBR: 2 bt, 2b przyg. i przechow. głowic, bdowozu, plo, plł, pl inż.-sap.

9. BLWL: 6esk. po 3 klucze po 3 śm. Mi-2 /w eskadrze po 10 śm./
1esk.: 3 klucze po 3 śm. Mi-8.

Uwaga: 5 eskadr przewidzianych jest do przydziału dywizjom.

- Przeznaczenie eskadr: - pierwsza - do dowodzenia,
- druga - do rozpoznania art.,
- trzecia - do rozp. chem., inż.
itp. zadań.

ARMIA LOTNICZA

1. Lotnictwo bojowe:

- DLM: 3 plm po 3 esk. po 3 klucze po 4 s. /MiG-21 i 19/;
- 2 DLSzR: 2 plmsz po 3 esk. po 3 klucze po 4 s. /Lim-6bis/;
plrt: 3 esk. po 3 klucze po 4 s. w tym:
 - eskadra samolotów MiG-21R;
 - eskadra samolotów SB-Lim - 2 a;
 - eskadra samolotów SB-Lim-1a;
- splmb: 3 esk. po 3 klucze po 4 s. /Su-7b/;
- BLRO: 4 esk. po 3 klucze /Il-28R/ w tym:
 - eskadra rozpoznania radioelektronicznego;
 - trzy eskadry rozpoznania operacyjnego.

2. Lotnictwo pomocnicze:

- plt: 3 esk. po 9 s. /Il-14, AN-2/;
- pśm transp.: 3 esk. po 3 klucze po 3 śm. w tym:
 - dwie eskadry Mi-8;

- jedna eskadra Mi-4.

II. ZESTAWIENIE ILOŚCIOWE PODSTAWOWYCH ŚRODKÓW WALKI

ARMII OGÓLNOWOJSKOWEJ /wariant/

L. p.	Skład armii	Ludzie	Środki walki									
			Czołgi	Transportery opancerzone	Wyrzutnie rak. taktycznych	Wyrz. rak. oper. taktycznych	Razem wyrz. rakietowych	Artyleria i moździerze	Środki przeciwpanc.	Rak. przeciwl.	Działa plot. 57mm i ZSU-23-4	Parki przepr. PP-64
1	Cztery DZ	48000	844	1888	12	-	12	576	288	-	160	4
2	ABROT	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-	-
3	ABAA, trzy dah, apappanc	-	-	-	-	-	-	126	54	-	-	-
4	prplot, 1-2 paplot mk	-	-	-	-	-	-	-	-	16 20	48 96	-
5	1-2 appont	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4 8
	Razem:	48000	844	1888	12	6	18	702	342	-	208 256	8 12
6	Dwie DPanc	19000	586	572	6	-	6	80	36	-	80	2
	Razem:	67000	1430	2460	18	6	24	882	378	16 20	288 336	10 14

III. URZUTOWANIE ZAPASÓW RUCHOMYCH AMUNICJI
/wariant ćwiczebny/

Rodzaj amunicji	W pod- oddzia- łach	W transporcie:		W APSA	W skła- dach frontu	Razem
		oddziału	ZT			
Amunicja strzelecka	0,5 ^x	0,3	0,2	0,15	0,7	1,85
Amunicja strzelecka do broni półautomatycznej	1,0	0,3	0,2	0,15	0,7	2,35
Amunicja artyleryjska i moż- dzierzowa w jednostkach zme- chanizowanych	0,5 ^x	0,3	0,2	0,25	1,0	2,25
Amunicja artyleryjska w jed- nostkach artyleryjskich	0,8 ^{xxx}	0,3	0,2	0,25	1,0	2,55
Amunicja rakietowa /BM/	0,6	0,4	0,2	0,2	1,0	2,0
PPK Wyrzutnie na BRDM i na GAZ-69	1,5	0,5	0,5	0,5	1,0	4,0
Wyrzutnie na BWP i zesta- wy przenośne	1,0	1,0	0,5	0,5	1,0	4,0
Amunicja czołkowa	1,0	0,5	0,25	0,25	1,25	2,75
Amun. plot. do ZSU-23-4	1,25	-	0,25	0,5	1,0	2,25
plot. pozostała	1,0 ^{xxx}	0,5	0,2	0,2	1,0	2,5
Przeciwiolownicze zestawy rakietowe	2,0	0,5	0,5	0,5	-	3,5

UWAGA:

- x/ - Jednostki posiadające środki transportowe mogą posiadać dodatkowo /ponad zapas ruchomy/
- xxx/ - W BAA /paa/ zapas ruchomy w pododdziałach - 0,8 jo.
- xxxx/ - Dla armat plot. 37 mm - zapas ruchomy zmniejsza się o 0,5 jo.

IV. STRUKTURA ORGANIZACYJNA DOWÓDZTWA ARMII

1. Dowództwo armii /5/
2. Zarząd polityczny /15/:
 - a/ Oddział organizacyjny /5/;
 - b/ Wydział propagandy i agitacji /5/;
 - c/ Wydział propagandy specjalnej /3/.
3. Sztab armii /79/
 - a/ Oddział operacyjny /28/:
 - wydział planowania operacyjnego /7/;
 - wydział kierunków /8/;
 - wydział informacji /5/;
 - wydział walki radioelektronicznej /3/;
 - kancelaria /3/.
 - b/ Oddział rozpoznawczy /12/:
 - wydział planowania /4/;
 - wydział działań specjalnych i rozpoznania radioelektronicznego /4/;
 - wydział informacji i przesłuchania jeńców /3/.
 - c/ Oddział organizacyjny i uzupełnień /8/:
 - wydział organizacyjno-ewidencyjny /3/;
 - wydział ewidencji napromienienia wojsk /2/;
 - wydział uzupełnień /3/.
 - d/ Szefostwo wojsk łączności /12/:
 - wydział łączności radiowej /3/;
 - wydział łączności radioliniowo-przewodowej;
ruchomych środków łączności i poczty polowej /5/;
 - wydział łączności specjalnej /3/.
 - e/ Wydział topograficzny /3/
 - f/ Wydział polityczny /3/
 - g/ Kancelaria sztabu /6/

4. Szefostwo wojsk raketowych i artylerii /14/:
 - wydział planowania /4/;
 - wydział dowodzenia /4/;
 - wydział rozpoznania /4/.
5. Szefostwo wojsk OPL /10/:
 - wydział planowania /4/;
 - wydział kierowania systemem OPL /4/.
6. Szefostwo wojsk inżynieryjnych /9/:
 - wydział planowania /3/;
 - wydział dowodzenia i rozpoznania /5/.
7. Szefostwo wojsk chemicznych /7/:
 - wydział planowania /3/;
 - wydział rozpoznania /3/.
8. Oddział kadr /5/
9. Prokuratura armii /4/
10. Sąd armii /3/
11. Organa zarządzania tyłami armii /108/:
 - Szef tyłów - zastępca dowódcy armii
 - A. Organa operacyjnego kierowania zabezpieczeniem tyłowym:
 - a/ wydział polityczny /5/
 - b/ Sztab tyłów armii /32/:
 - Szef sztabu tyłów armii - zca szefa tyłów armii
 - oddział organizacji tyłów i dowodzenia /9/;
 - oddział planowania zabezpieczenia materiałowego /9/;
 - wydział planowania zabezpieczenia technicznego /5/;
 - wydział łączności /4/;
 - kancelaria /4/.
 - B. Organa zaopatrywania i obsługi:
 - a/ Oddział służby zdrowia /5/
 - b/ Oddział służby komunikacji wojskowej /8/:
 - wydział przewozów /4/;
 - wydział eksploatacji dróg /3/.

c/ Szefostwo służb kwatermistrzowskich /19/:

Kwatermistrz - zca szefa tyłów armii

- wydział służby MPS /7/;
- wydział służby mundurowej /4/;
- wydział służby żywnościowej /5/;
- sekcja handlu wojskowego /2/.

d/ Szefostwo służb technicznych /34/:

Szef służb technicznych - zca szefa tyłów armii

Oddział służby czołgowo-samochodowej /12/:

- wydział zaopatrzenia /3/;
- wydział eksploatacji i remontów /3/.

Wydział ewakuacji i organizacji remontów sprzętu
technicznego /5/.

Oddział zabezpieczenia materiałowo-technicznego
rodzajów wojsk /8/

Oddział służby uzbrojenia i elektroniki /13/:

- wydział zaopatrzenia w rakiety i amunicję /6/;
- wydział zaopatrzenia w sprzęt uzbrojenia i elektro-
niczny /3/;
- wydział eksploatacji i remontów /3/.

e/ Wydział finansów /3/

V. DZIAŁANIA ZACZEPNE

1. Rozmach operacji

a/ frontowej

Wskaźniki rozmachu	Z a d a n i a		Całej operacji
	bliższe-go	dalsze-go	
Szerokość pasa natarcia /w km/	300-350		
Głębokość /w km/	250-350	300-500	500-700 i więcej
Czas trwania /w dobach/	7-9	8-12	15-21
Średnie tempo operacji /w km/dobę/	40 - 60		

Uwaga: Średnie tempo natarcia APanc może być większe

b/ armijnej

Wskaźniki rozmachu	Z a d a n i a		Całej operacji
	bliższe-go	dalsze-go	
Szerokość pasa natarcia /w km/	60-100		
Głębokość /w km/	100-150	150-200	250-350
Czas trwania /w dobach/	3-4	4-5	7-9
Średnie tempo operacji /w km/dobę/	40-60		

Uwaga: Przyjmowane obecnie jednakowe średnie tempo operacji

/w warunkach stosowania i niestosowania BMR/ w granicach 40-60 km na dobę może wynosić:

- 20-30 km na dobę podczas przełamywania taktycznej strefy obrony;
- 40-60 km na dobę podczas natarcia po przełamaniu taktycznej strefy obrony;
- 60-80 km na dobę podczas pościgu.

2. Przydział ładunków jądrowych, wzmocnienie i wsparcie armii w operacji zaczepnej

Armia może otrzymać na operację:

- 60-70 rakiet z ładunkiem jądrowym;
- do 60 rakiet z ładunkiem chemicznym.

Wg potrzeb armii może być wykonanych około 15 lotniczych uderzeń jądrowych.

Działania bojowe armii mogą być wspierane siłami

DLSZR.

Zależnie od sytuacji armia może otrzymać następujące jednostki wzmocnienia:

- FBAA i frontowy pappanc;
- bzrl, bzkt.

3. Punkty dowodzenia /rozmieszczenie i przesunięcie/

a/ Rozmieszczenie punktów dowodzenia

Związek operacyjny	SD			WSD		TSD	
	Odległość od linii frontu /w km/	Powierzchnia /w km ² /	Czas na przesun. i przejęcie dowodz. przez 1 rzut w nowym rejonie /w godz./	Odległość od linii frontu /w km/	Powierzchnia /w km ² /	Odległość od SD /w km/	Powierzchnia /w km ² /
Armia	25-40	20-25 8 ^x	5-7 10-12 ^{xx}	15-20	4-6 2 ^x	10-15	20 8 ^x
Front	50-70	40-50 10-15 ^x	8-12 16-20 ^{xx}	20-25	8-10 3-4 ^x	25-30	25-40 10-12 ^x

x - powierzchnia zajmowana przez ścisły skład punktu dowodzenia /bez rejonów rozmieszczenia jednostek obsługi i ochrony/;

xx - czas przesunięcia całości SD.

Zależnie od potrzeb we froncie i armii może być organizowane

PSD w odległości od przedniego skraju:

- PSD armii - 20 km;
- PSD frontu - 30 km.

Ponadto dla potrzeb dowódców frontu, armii i dywizji organizowane są powietrzne elementy dowodzenia /PED/ na śmigłowcach, wyposażonych w środki łączności:

- we froncie i armii znajduje się PED-2 na śmigłowcu Mi-8, wyposażony w: 2 rst R-130, 2 rst R-111, 2 radiotelefony K-1, urządzenie utajniające i szyfrujące oraz w 2 dalekopisy.

Oprócz 4 członków załogi i 3 łącznościowców może zabrać 5 oficerów sztabu;

- w dywizji jest PED-3 na śmigłowcu Mi-2, wyposażony w: rst R-111, radiotelefon K-1 i urządzenie utajniające.

Oprócz załogi i jednego łącznościowca może zabrać 2-3 oficerów sztabu.

b/ Przesunięcie punktów dowodzenia:

- SD i TSD armii - raz na dobę, frontu - raz na 2 doby;
- WSD armii - 2-3 razy na dobę, frontu - 2 razy na dobę.

/częstotliwość przesunięcia zależna jest od tempa natarcia/.

4. Działania zaczepne bez użycia BMR

a/ Odcinek przełamania:- bp - 1 km /front natarcia/;

- pułku - do 2 km;
- dywizji - do 4 km;
- armii - 8-12 km i więcej.

b/ Stosunek sił:

- operacyjny - 1:1,1 - 1,3;
- taktyczny - 1:2 - 2,5.

c/ Gęstość artylerii na 1 km odcinka przełamania:

-70-120 dz/km podczas przełamywania przygotowanej obrony

- organizowanej przez jednostki NRF lub USA;
- podczas przełamania obrony organizowanej przez jednostki innych państw NATO gęstości artylerii mogą być mniejsze.

5. Niektóre dane dotyczące natarcia dywizji

W zależności od sposobu działania nieprzyjaciela natarcie dywizji może przyjąć formę: przełamania, boju spotkaniowego, pościgu. Dywizja może przejść do natarcia z marszu z rejonu wyjściowego położonego w głębi /sposób zasadniczy/ lub z bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem.

a/ Pas natarcia - 15-20 km

b/ Głębokość zadań:

- bliższe - 10-15 km;
- następne - 20-25 km;
- dnia do 40 km;

lub - bliższe - 20-25 km;

- następne - 30-40 km;
- dnia - 60 km, a dla DPanc i więcej.

Dywizja może także otrzymać zadanie dwustopniowe:

- bliższe - 20-25 km;
- dnia do 40 km;

lub - bliższe-30-40 km;

- dnia-60 km.

Podczas przełamania silnej obrony nieprzyjaciela, na kierunkach drugorzędnych oraz w warunkach szczególnych głębokość zadań dywizji będzie mniejsza /np. w rejonie zurbanizowanym zadanie dnia może wynosić: od 4 do 6-10 km/.

c/ Tempo natarcia 4-6 km/godz.

- d/ Przydział rakiet: - 3-6 rakiet z ładunkiem jądrowym;
- 3-6 rakiet z ładunkiem chemicznym.

e/ Wzmocnienie: - 2-4 i więcej da;

- do pappanc;

- do bsap;

- inne pododdziały, jak np. chemiczne,
medyczne, remontowe.

f/ Głębokość ugrupowania bojowego dywizji - 35-50 km.

g/ Przy przejściu dywizji do natarcia z rejonu wyjściowego
położonego w głębi:

- odległość rejonu wyjściowego od przedniego skraju-40-60km;

- odległość rubieży rozwinięcia od przedniego skraju
w kolumny:

- batalionowe - 8-12 km;

- kompanijne - 4-6 km;

- plutonowe - 2-3 km;

- rubież ataku: jak najbliżej przedniego skraju za ukry-
ciami przed obserwacją i ogniem na wprost.

h/ Odparcie kontrataku nieprzyjaciela z miejsca.

Dywizja organizuje 3-4 rubieże obrony o głębokości
do 2 km każda, w odległości 2-3 km między rubieżami.

Poszczególne rubieże tworzą:

- pierwszą: bataliony pierwszego rzutu pułków oraz
OPpanc i OZap pułków;

- drugą: drugie rzuty i odwody pułków, a ponadto OPpanc
i OZap dywizji;

- trzecią /niekiedy i czwartą/: drugi rzut lub odwód
dywizji oraz OPpanc i OZap armii.

Artyleria do ognia pośredniego zajmuje SO z reguły
między pierwszą a drugą rubieżą obrony.

VI. DZIAŁANIA OBRONNE

1. Operacja obronna armii

a/ Szerokość pasa obrony - 100-150 km^{x/}.

b/ Głębokość pasa obrony - 100-150 km i więcej.

b/ Na operację armia może otrzymać:

- 20-40 rakiet z ładunkiem jądrowym;

- 20-40 rakiet z ładunkiem chemicznym.

Według potrzeby armii może być wykonanych 5-10 lotniczych uderzeń jądrowych.

Wysilek lotnictwa wsparcia może wynosić od 3 do 7 pułkowylotów DLSzR.

c/ System obrony armii obejmuje:

- system uderzeń broni jądrowej i chemicznej;

- system ognia klasycznych środków rażenia;

- ugrupowanie operacyjne;

- strukturę inżynierskiej rozbudowy terenu w pasie obrony armii.

d/ Struktura inżynierskiej rozbudowy może obejmować:

- pas przesłaniania^{xx/} - 15 km i więcej od przedniego skraju obrony /może być on organizowany w styczności i bez styczności z nieprzyjacielem/;

- pozycję przednią - 3-5 km od przedniego skraju obrony;

- pozycję ubezpieczeń bojowych - do 2 km od przedniego skraju obrony;

- pierwszy pas obrony, który broniony przez dywizje pierwszego rzutu armii stanowi taktyczną strefę

x/ Przy przejściu armii do obrony w toku frontowej operacji zaczepnej - pas obrony może być węższy i wynosić 60-100km.

xx/ W strefie nadgranicznej głębokość pasa przesłaniania może wynosić 20-40 km.

obrony o głębokości 20-30 km. Pierwszy pas obrony może mieć 3-4 pozycje obrony o głębokości 2-3 km każda, rozbudowywane w odległości 3-5 km;

- drugi pas obrony /pierwszą armijną rubież obrony/
 - 40-60 km od przedniego skraju pierwszego pasa;
- trzeci pas obrony /drugą armijną rubież obrony - 40-60 km od przedniego skraju drugiego pasa.

Drugi i trzeci pas, organizowane przez dywizje drugiego rzutu armii /do obrony trzeciego pasa mogą być także użyte ZT z odwodu frontu/ - tworzą operacyjną strefę obrony armii o głębokości 80-120 km.

e/ Inżynieryjna rozbudowa terenu w pasie obrony armii obejmuje: prace fortyfikacyjne, stworzenie systemu zapór i niszczeń, przygotowanie i utrzymanie dróg oraz realizację przedsięwzięć maskowania operacyjnego.

Prace inżynieryjne pierwszej kolejności mogą być wykonane w ciągu 6-7 godz. przy użyciu 70% sił i środków ZT i oddziałów.

Prace inżynieryjne z zakresu rozbudowy pasa obrony armii można wykonać w ciągu 4-5 dni.

f/ Punkty dowodzenia armii:

- SD - 50-60 km od przedniego skraju obrony;
- ZSD - 20-30 km od SD;
- TSD - 15-20 km od SD.

Niekiedy może być organizowane PSD.

2. Szerokość i głębokość pasów i rejonów obrony oraz punktów oporu

Wyszczególnienie	Szerokość w km	Głębokość w km
1	2	3
Pas obrony dywizji	do 30 /40 i więcej na szerokim froncie/	20 - 30
Rejon obrony pułku	do 10	do 10
Rejon obrony batalionu	3 - 5	do 3
Punkt oporu kez	do 2	1
Punkt oporu kp	do 1,5	do 1

Luki między kompanijnymi punktami oporu mogą wynosić 1 - 1,5 km, a między batalionowymi rejonami obrony - 3-4 km.

VII. PRZEGRUPOWANIE WOJSK

- a/ Odległość marszu:^{x/} - kolumn mieszanych: 200-250 km i więcej na dobę;
- kolumn samochodowych: 300-350 km na dobę.

Średnia szybkość /prędkość/ marszu:

- kolumn mieszanych i czołgowych po twardej nawierzchni:
 - w dzień 20-30 km na godz.;
 - w nocy 15-20 km na godz.;
- kolumn samochodowych: - w dzień 20-40 km na godz.;
- w nocy 25-30 km i więcej km na godz.

Średnie tempo marszu: 20 km na godz.

- b/ Podczas marszu wojsk na duże odległości wyznaczają się odpoczynki:

- krótkie: 20-30 min. po 1 godz. marszu i po kolejnych 2-3 godz. marszu;
- długie: 2-4 godz. na początku drugiej połowy marszu;
- dzienne /nocne/ ok. 12-14 godz.

- c/ Odległości między:

- pułkami - 5-10 km;
- batalionami /dywizjonami/ - nie mniej niż 5 km;
- kompaniami czołgów - 2-3 km;
- kompaniami piechoty /pz/ - 200 m;
- pojazdami - 25-50 m /zależnie od prędkości i widoczności/.

- d/ Linia /punkt/ wyjściowa, wyznaczana w odległości 20-30 km, powinna umożliwić formowanie kolumn.

Linia /punkt/ wyrównania: wyznacza się co 2-3 godz. marszu dla regulacji prędkości marszu.

-
- x/ - W Dyrektywie MON do działalności Sił Zbrojnych PRL w latach 1974-1975 w jednym z zadań podaje się, aby doskonalic wojska w przegrupowaniu na duże odległości w granicach 300-400 i więcej km na dobę.

e/ Armia otrzymuje drogi marszu lub pas przegrupowania o szerokości 80-100 km.

Ilość dróg marszu dla armii:

- dla 2-3 dywizji pierwszego rzutu po 2-3 drogi;
- dla jednostek armijnych 1-2 drogi.

Średnio 5-7 dróg.

Odległości między drogami marszu dywizji - nie mniej niż 5 km, a między zewnętrznymi drogami sąsiednich dywizji - 10-20 km.

f/ Ubezpieczenie marszowe

Dywizja może wysłać OW w sile od wzmocnionego bp do pułku lub kilka OW w sile bp każdy.

- OW w sile pułku wysyła się na odległość 50-70 km /2-3 godz. marszu/.
- OW w sile bp wysyła się na odległość 30-50 km /1-2 godz. marszu/.

Od czoła, z każdego pułku pierwszego rzutu dywizji, wysyła się awangardę w sile wzmocnionego bp /kcz/ na odległość 12-15 km od sił głównych. Awangarda wysyła szpicę czołową w sile od wzmocnionego plp do kp na odległość 3-5 km.

Szpicę boczną lub tylną wysyła się na odległość 3-5 km od sił głównych. Ponadto wystawia się ubezpieczenia stałe w celu uchwycenia i utrzymania rubieży i obiektów w ciągu określonego czasu na szczególnie ważnych kierunkach.

VIII. DZIAŁANIA DESANTOWE

1. Desant morski /użycie dywizji desantowej/

a/ Rejon wyjściowy wojsk desantu obejmuje:

- rejon ześrodkowania wojsk desantu oddalony 10-15 km od brzegu morza;
- rejon załadowania DD składa się z 3-4 odcinków pułko-

wych, na których wybiera się 1-3 zasadnicze i 1-2 zapasowe punkty załadowania, każdy w odległości uniemożliwiającej jednoczesne rażenie 2 punktów ładunkiem jądrowym średniej mocy.

b/ Rejon ładowania wojsk desantu obejmuje:

Od strony morza:

- rejon taktycznego rozwinięcia poza zasięgiem taktycznej broni rakietowej nieprzyjaciela;
- 2-3 rejony /pozycje/ manewrowe dla okrętów ZWO;
- rubieże manewru sił osłony i obrony wodnego rejonu ładowania;
- linie wyjściowe przed każdym punktem ładowania - w odległości 5-6 km od brzegu;
- linie wodowania środków pływających z OD - w odległości 3-5 km od brzegu;
- tory wodne doprowadzające do punktów ładowania.

Na wybrzeżu:

- 2-3 pułkowe odcinki ładowania, na każdym 2-3 zasadnicze i jeden zapasowy punkt ładowania o szerokości od 1,5 do 2 km;
- 2-3 rejony do ładowania desantu śmigłowcowego;
- przyczółek ładowania, odpowiednio urządzony i broniony od strony lądu i morza, na którym rozwija się bazę ładowania.

c/ Baza ładowania składa się z:

- rejonu wodnego z oczyszczanymi i oznakowanymi torami wodnymi;
- pasa wybrzeża przygotowanego do wyładunków z morza na ląd. Organizuje się ją w działaniach desantowych od dywizji wzwyż przez dowódcę zespołu ładowania.

d/ W skład zespołu ładowania mogą wchodzić:

- grupy trałowe dalekiej ochrony przeciwmynowej desantu;
- ZWO desantu;

- ZDES;
- grupy demonstracyjne.

e/ Odległości podczas przejścia morzem między:

- grupami lub większymi OD i transportowcami - nie mniej niż 25 kabli /5 km/;
- małymi i średnimi OD wchodzącymi w skład grup: 2 kable /400 m/ wszerz i 3 kable /600 m/ w głąb.

f/ Średni czas załadowania:

- wzmocnionej kdes z plcz pływających-15 - 18 min.;
- wzmocnionego pdes - 3,5 - 5 godz.;
- wzmocnionej DD: 5-6 godz. przy jednoczesnym załadowaniu trzech pdes i tyłów DD, lub 6-8 godz. przy kolejności załadowania: tyły dywizji, pierwszy rzut /dwa pułki/, drugi rzut /pułk/.

W nocy oraz przy ładowaniu na transportowce desantowe i statki handlowe czas wydłuża się o 20 - 30%.

g/ Średni czas ładowania:

- wzmocnionej kdes - 10-15 min.;
- rzutu szturmowego desantu-30-40 min.;
- pierwszego rzutu desantu-4 godz.;
- całej wzmocnionej DD ugrupowanej w 2 rzuty-do 7 godz.

h/ DD mając w pierwszym rzucie trzy pdes może lądować na froncie do 30 km, a mając dwa pdes - na froncie 15-20 km.

Pułki pierwszego rzutu otrzymują odcinek lądowania o szerokości 6-8 km.

i/ Głębokość zadań DD, działającej w składzie desantu operacyjnego:

- bliższe - 5-7 km;
- następne - 10-15 km.

Głębokość całego zadania DD może wynosić 15-20 km.

j/ W natarciu wzdłuż wybrzeża morskiego

Szerokość pasa /frontu/ natarcia:

- kdes z plcz - 1200 m;
- pdes /4 kdes w pierwszym rzucie/ - 7-9 km;
- DD w ugrupowaniu dwurzutowym - 10-15 km; odcinek przełamania DD - 2-2,5 km przy gęstości 60-70 dz. na 1 km odcinka przełamania.

DD może otrzymać zadanie trzy lub dwustopniowe. Głębokość zadania dnia - 20-30 km.

k/ W obronie wybrzeża morskiego:

- front obrony kdes - 1-1,5 km; luki między kompanijnymi punktami oporu - 1-1,5 km;
- rejon obrony pułku o szerokości do 10 km;
- szerokość pasa obrony DD - 30 i więcej km.

2. Desanty powietrzne

a/ Taktyczny: może być organizowany przez armię, DZ, DPanc oraz DD. Wysadzany jest z reguły przy wykorzystaniu śmigłowców.

Skład: od kompanii do wzmocnionego batalionu piechoty, a w niektórych wypadkach - nawet pułku.

Rejon załadowania: w odległości 30-50 km od rubieży styczności walczących wojsk. Powierzchnia rejonu załadowania eskadry: 250 x 300 m, odległość między eskadrami: 1,5-2 km, a między śmigłowcami - 100 m.

Czas załadowania: około 15-20 min. w wypadku ładowania się batalionu.

Głębokość lądowania: nie powinna przekraczać głębokości zadania dnia dywizji; przeciętnie 25-40 km.

Wielkość rejonu lądowania: podobna jak rejonu załadowania; desant w składzie batalionu ląduje z zasady na 3-4 lądowiskach.

Czas samodzielnej walki: uzależniony od tempa natarcia wojsk wysadzających desant i może wynosić 6-12 godzin.

b/ Operacyjny: w składzie nie mniejszym od DPD /poniższe dane dotyczą DPD o organizacji batalionowej/.

Rejon wyjściowy: obejmuje rejon zęśrodkowania DPD oddalony od lotnisk około 25-30 km, rejony wyczekiwania oddziałów lub zgrupowań desantowych w odległości 5-10km od lotnisk załadowania, których dla DPD desantowej w jednym rejsie potrzeba 5-6, tzn. po jednym lotnisku na bpd, zgrupowanie sztabowe i rzut lądujący. Ponadto w rejonie wyjściowym powinny być 2-3 lotniska zapasowe.

Odległości rejonu wyjściowego: uzależnione są od zasięgu rakiet taktyczno-operacyjnych nieprzyjaciela oraz zasięgu działania lotnictwa transportowego i stąd przy desantowaniu DPD samolotami AN-12 może wynosić 300-600 km.

Niezbędna ilość samolotów AN-12: dla bpd - 30-35, dla DPD - 250-270 samolotów, tj. około trzech DLT.

Czas przygotowania DPD do desantowania: uzależniony jest od stanu posiadania tary desantowej i może wynosić 1,5-2,5 doby.

Czas załadowania DPD do samolotów: około 1 godziny.

Głębokość lądowania DPD: uzależniona jest od zasięgu LT, jej możliwości bojowych oraz możliwości wsparcia jej walki przez środki rażenia frontu i może wynosić 120-180 km.

Wielkość rejonu lądowania: 15 x 25 km, przy czym wyznacza się w nim 5-6 zrzutowisk oraz 1-2 lotniska dla rzutu lądującego.

Wielkość zrzutowisk /dla samolotów AN-12/: przy zrzucie w kolumnie samolotów - 1500 x 800 m, w kolumnie kluczy-1700-1500m. Przy zrzucie w nocy podane wielkości zwiększa się o 50 %.

Wysokość zrzutów z samolotu AN-12: ludzi - 600 m, platform -
- PGS-500-800 m, platform P-127 - 1000 m.

Dopuszczalna prędkość wiatru przy zrzucie ludzi:

do 6-8 m na sek. w warstwie przyziemnej.

Czas samodzielnej walki DPD: uzależniony jest od jej możliwości bojowych, wsparcia jej walki przez środki rażenia frontu, siły przeciwdziałania nieprzyjaciela oraz tempa natarcia wojsk frontu i może wynosić 2-3 doby.

IX. WALKA RADIOELEKTRONICZNA

1. Celem walki radioelektronicznej jest: zerwanie lub zdeorganizowanie dowodzenia wojskami lądowymi, lotnictwem i marynarką wojenną nieprzyjaciela; naruszenie współdziałania ogólnowojskowych związków operacyjnych i taktycznych oraz oddziałów i związków taktycznych rodzajów wojsk i sił zbrojnych; zmniejszenie możliwości użycia w walce i operacji jego zasadniczych środków rażenia zwłaszcza środków jądrowych i techniki bojowej.
2. Treścią walki radioelektronicznej jest:
 - a/ przeciwdziałanie radioelektroniczne, które obejmuje:
 - zakłócanie;
 - niszczenie;
 - b/ przeciwdziałanie rozpoznaniu radioelektronicznemu nieprzyjaciela;
 - c/ ochronę przed przeciwdziałaniem radioelektronicznym;
 - d/ usunięcie wzajemnych przeszkód przy jednoczesnej pracy dużej ilości własnych środków radioelektronicznych.
3. Najważniejsze obiekty i środki radioelektroniczne, zwalczane w pierwszej kolejności:
 - punkty dowodzenia, węzły łączności, sieci radiowe, linie łączności radiowej, system i środki radionawigacyjne,

- radiolokacyjne, zapewniające kierowanie siłami jądrowymi i wykonanie uderzeń jądrowych przez nieprzyjaciela;
- węzły łączności, sieci radiowe, linie łączności radiowej zapewniające dowodzenie i współdziałanie związków taktycznych pierwszego rzutu operacyjnego wojsk nieprzyjaciela w pasie działania armii;
 - radiolokacyjne ośrodki i posterunki w systemie obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela, warunkujące trwałość i efektywność tego systemu;
 - system kierowania działaniami bojowymi lotnictwa i dowodzenia artylerią.

4. Jednym ze sposobów przeciwdziałania w walce radioelektronicznej jest obezwładnienie przez zakłócanie.

Zakłócanie klasyfikuje się według skuteczności oddziaływania na radiowe i radioliniowe urządzenia odbiorcze nieprzyjaciela, według struktury sygnału /modulowane, manipulowane, impulsowe, kombinowane/ oraz według szerokości pasa zakłócającego /selektywne tzn. wąskopasmowe i zaporowe tzn. szerokopasmowe/.

Zakłócenia selektywne /wąskopasmowe/

Stosuje się w celu obezwładnienia jednej relacji łączności radiowej lub radioliniowej, pracującej na ustalonej częstotliwości /fali roboczej/. Są to zakłócenia, które zapewniają najbardziej maksymalne i skuteczne wykorzystanie mocy nadajników zakłócających.

Zakłócenia zaporowe /szerokopasmowe/

Stosuje się dla jednoczesnego zakłócenia kilku lub kilkunastu relacji łączności radiowej i radioliniowej pracujących w jednym określonym zakresie częstotliwości lub w różnych zakresach.

Zakłócenia kierunkowe

Polegają na promieniowaniu energii elektromagnetycznej, przez nadajnik zakłócający, dokładnie w kierunku zakłócanej radiostacji nieprzyjaciela - najczęściej tej, która odbiera informacje ze względu na to, że dąży się do zakłócenia łączności w punkcie odbioru.

Zakłócenia dookólne

Polegają na równomiernym promieniowaniu energii elektromagnetycznej przez nadajnik zakłócający we wszystkich kierunkach.

Według intensywności oddziaływania zakłóceń w punkcie odbioru po stronie nieprzyjaciela, zakłócenia dzieli się na: słabe, silne i obezwładniające /bardzo silne/.

Zakłócenia słabe to takie zakłócenia, których moc sygnału zakłócającego w punkcie odbioru jest mniejsza od mocy sygnałów użytecznych radiostacji nieprzyjaciela. W takich wypadkach występują tylko niewielkie przeszkody. Odbiór jest możliwy chociaż w punkcie odbioru, po stronie nieprzyjaciela, występują pewne zniekształcenia przekazywanej informacji.

Zakłócenia silne występują wówczas, jeśli na wejściu odbiorników radiostacji nieprzyjaciela moc sygnałów zakłócających równe jest mocy sygnałów użytecznych radiostacji korespondujących między sobą po stronie nieprzyjaciela. Odbiór informacji jest możliwy, ale ze znacznymi błędami.

Zakłócenia obezwładniające /bardzo silne/ występują wówczas, gdy moc sygnałów zakłócających w punkcie odbioru po stronie nieprzyjaciela jest znacznie większa od mocy sygnałów użytecznych radiostacji nieprzyjaciela korespondujących między sobą.

Odbiór informacji jest niemożliwy.

5. Organizacja batalionu zakłóceń łączności taktycznej

- a/ Kompania zakłóceń łączności KF: 3 plutony po 4 stacje zakłóceń R-378.
- b/ Dwie kompanie zakłóceń łączności UKF po 3 plutony po 3 stacje zakłóceń R-330 A.
- c/ Kompania wykrywania i wskazywania celów, posiadająca aparatownie przechwyty i namierniki typu R-301 AM /KF/ i R-306 lub R-363 /UKF/.
- d/ Kompania łączności: pluton radiowy, pluton radioliniowy, pluton telefoniczno-telegraficzny.

6. Możliwości stacji zakłócających

Przy pomocy jednego nadajnika zakłócającego KF i UKF można obezwładnić następującą ilość relacji łączności:

- a/ przy stosowaniu zakłóceń selektywnych 1 stacja zakłóca 1 relację łączności;
- b/ przy stosowaniu zakłóceń selektywnych metodą manewrową tzn. przy cyklicznym przestrajaniu stacji zakłóceń na wybrane częstotliwości, 1 stacja zakłóca 2-3 relacje łączności;
- c/ przy stosowaniu zakłóceń zaporowych stacjami zakłóceń UKF /R-330 A/ w reżimie pracy 5 kanałowym, 1 stacja zakłóca równocześnie 5 relacji łączności mocą 200-240 W;
- d/ przy stosowaniu zakłóceń zaporowych stacjami zakłóceń UKF /R-330 A/ w reżimie pracy 15 kanałowym, 1 stacja zakłóca równocześnie 15 relacji łączności mocą 80 W.

W celu zdeorganizowania /naruszenia/ łączności radiowej i radioliniowej nieprzyjaciela należy obezwładnić zakłóceniami 40-50 % ogólnej ilości czynnych relacji w systemie łączności określonego szczebla dowodzenia.

7. Klucz śmigłowców zakłócających łączność radioliniowa posiada stacje R-949, każda w komplecie 4 nadajników. Jest on w stanie jednocześnie zakłócić 12 częstotliwości - relacji łączności radioliniowej /1 stacja - 4 częstotliwości, 3 stacje x 4 częstotliwości = 12/ na odległość:

- 100 km przy H = 1000 m;
- 135 km przy H = 2000 m;
- 150-170 km przy H = 3000 m.

8. Najbardziej skutecznym sposobem walki ze środkami radioelektronicznymi jest ich niszczenie. Bardzo często niszczenie obiektów radioelektronicznych będzie realizowane łącznie z niszczeniem lub obezwładnieniem innych obiektów mających istotne znaczenie w danej sytuacji, jak: oddziałów i związków taktycznych, środków przenoszenia BMR, stanowisk dowodzenia itp.

Do niszczenia obiektów i środków radioelektronicznych można wykorzystać: WRiA, lotnictwo, desanty powietrzne i grupy specjalne.

X. LIKWIDACJA SKUTKÓW UDERZEŃ JĄDROWYCH

1. Cel likwidacji skutków uderzeń jądrowych: odtworzenie zdolności bojowej wojsk do dalszych działań i wykonania postawionych zadań bojowych.

W tym celu należy przede wszystkim:

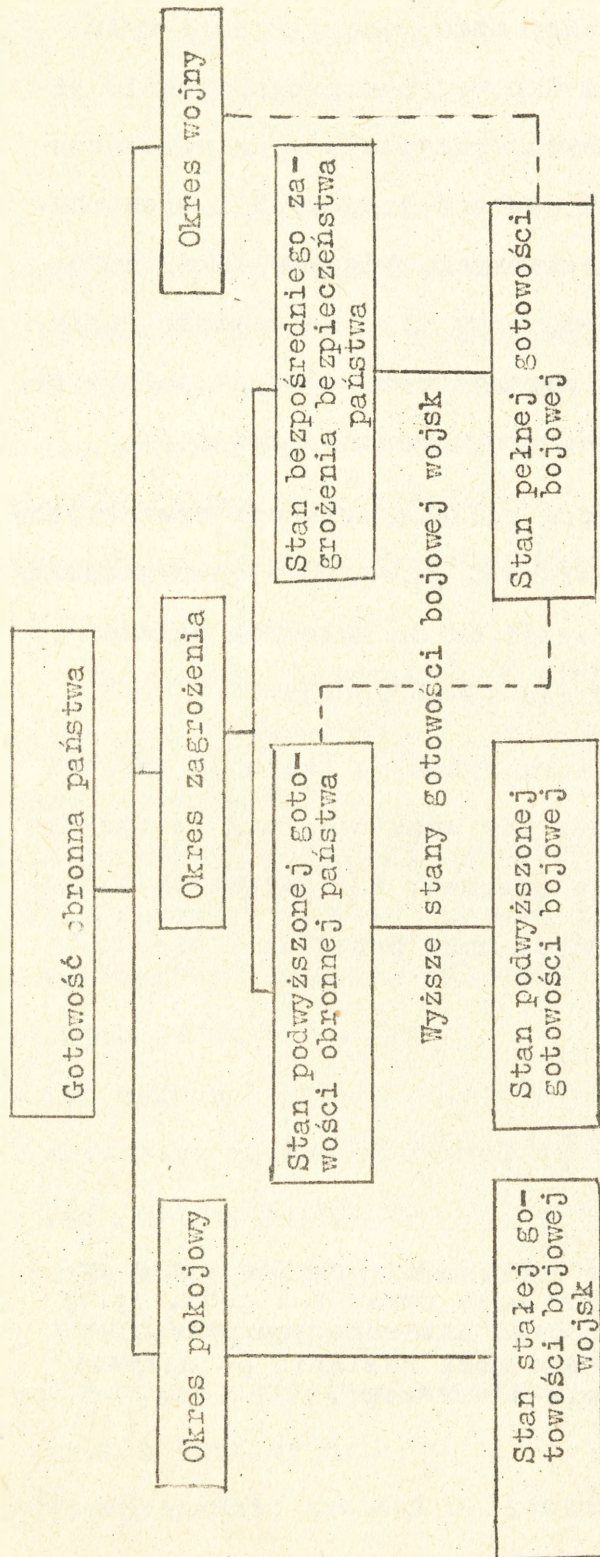
- odtworzyć naruszony system dowodzenia i łączności, system uderzeń jądrowych, system ognia klasycznych środków rażenia, a także system zaopatrywania materiałowego i obsługi technicznej wojsk;
- odtworzyć ugrupowanie bojowe /operacyjne/ związków taktycznych i operacyjnych;
- przeprowadzić zabiegi sanitarne ludzi, dezaktywację sprzętu

i uzbrojenia, ewakuację i remont uszkodzonego uzbrojenia itp. przedsięwzięcia.

2. W sztabie armii mogą być znane: po upływie 3-4 godz. od początku pierwszego zmasowanego uderzenia jądrowego nieprzyjaciela^{x/}: liczba, miejsce, czas, moc i rodzaj wybuchów jądrowych, a także może być wstępne prognozowanie sytuacji po uderzeniach jądrowych, pozwalające na powzięcie decyzji o likwidacji skutków uderzeń jądrowych i ewentualnych działaniach bojowych niektórych związków taktycznych i oddziałów armii. Zakłada się przy tym, że w miarę napływu do sztabu armii danych o parametrach wybuchów jądrowych będzie sukcesywnie dokonywane prognozowanie sytuacji.
3. W sztabie armii może być znana ogólnie sytuacja operacyjno-taktyczna /po zmasowanym uderzeniu jądrowym nieprzyjaciela/, pozwalająca na powzięcie decyzji co do dalszych działań po upływie nie wcześniej niż około 10-12 godzin.
4. Dalsze natarcie armii /na którą wykonano około 50 uderzeń jądrowych/ może być wznowione nie wcześniej niż po upływie 1-2 doby od chwili wykonania uderzeń, zaś całkowita likwidacja skutków uderzeń jądrowych może przedłużyć się do 2-3, a nawet i więcej dni.

x/ Pierwsze zmasowane uderzenie jądrowe nieprzyjaciela w ramach natarcia jądrowego na TDW może trwać 2-3 godz. /przy wykorzystaniu 60% środków na całe natarcie jądrowe/, drugie zmasowane uderzenie jądrowe może nastąpić po upływie 6-7 godz. od czasu rozpoczęcia pierwszego.

XI. STANY GOTOWOŚCI BOJOWEJ SIŁ ZBROJNYCH

1. Stan gotowości bojowej wojsk jest ściśle uzależniony od okresu obronnego, w jakim znajduje się państwo.
2. Stany gotowości bojowej wojsk odpowiadają poszczególnym okresom w systemie obronnym państwa. Powinny one wyprzedzać wprowadzenie odnosnych okresów gotowości obronnej państwa.
3. Gotowość bojowa: jest to stan określający stopień przygotowania poszczególnych ogniw organizacyjnych i całości sił zbrojnych do podjęcia i wykonania zadań bojowych w skali i w czasie określonym planami operacyjnymi zgodnie z przeznaczeniem danego rodzaju sił zbrojnych, rodzaju wojsk, służb i jednostek wojskowych.
4. Zdolność bojowa: jest to optymalna możliwość wykonania różnorodnych zadań bojowych przez określoną jednostkę organizacyjną wojsk, wynikającą z jej struktury organizacyjnej, ilości i wartości żołnierzy, techniki bojowej i materiałowo-technicznego zabezpieczenia.

5. Operacyjne rozwinięcie frontu /armii/: szereg przedsięwzięć związanych z doprowadzeniem wojsk do stanu pełnej gotowości bojowej, z przegrupowaniem ich do rejonu wyjściowego oraz z przyjęciem w tym rejonie ugrupowania operacyjnego odpowiadającego zamiarowi planowanych działań /operacji/.
6. Mobilizacyjne rozwinięcie: całokształt przedsięwzięć zapewniających szybkie i sprawne przejście wojsk ze struktury organizacyjnej czasu pokojowego na strukturę organizacyjną czasu wojennego, w oparciu o nagromadzone zapasy oraz wydzielone rezerwy osobowe i materiałowe z gospodarki narodowej. Mobilizacyjne rozwinięcie wojsk frontu /armii/ stanowi część składową procesu osiągnięcia pełnej gotowości bojowej.

XII. RODZAJE I FORMY ĆWICZEŃ TAKTYCZNO-OPERACYJNYCH

1. Rodzaje ćwiczeń: ćwiczenia grupowe, treningi sztabowe, ćwiczenia dowódczo-sztabowe, podróże polowe, ćwiczenia z wojskami.

2. Formy ćwiczeń:

a/ ćwiczeń grupowych:

- ćwiczenie grupowe w klasycznej postaci;
- ćwiczenie grupowe z elementami gry wojennej;
- ćwiczenie grupowe z wykorzystaniem pociągu i transportu samochodowego lub tylko tego ostatniego;
- samodzielne wypracowanie decyzji lub rozwiązanie zadania taktycznego;
- ćwiczenie sprawdzające /kontrolne/;

b/ treningów sztabowych:

- trening sztabowy na mapach w pomieszczeniach stałych /ze środkami i bez środków łączności/;
- trening sztabowy w terenie ze środkami łączności;

c/ ćwiczeń dowódczo-sztabowych:

- gra wojenna /ze środkami lub bez środków łączności/ może być prowadzona jako ćwiczenie: jednostronne lub dwustronne, jednoszczeblowe lub wieloszczeblowe /dwu-trzyszczeblowe/;
- ćwiczenie szkieletowe /zawsze w terenie i ze środkami łączności/ może być prowadzone jako ćwiczenie: jednostronne lub dwustronne, jednoszczeblowe lub wieloszczeblowe /dwu-trzyszczeblowe/;

- ćwiczenie szkieletowe z oznaczonymi elementami ugrupowania bojowego /operacyjnego/.

Gry wojenne i ćwiczenia szkieletowe mogą być ponadto:

- kompleksowe, obejmujące całość /lub większość/ problemów danego tematu;
- epizodyczne, obejmujące tylko wybrane problemy danego tematu;
- jednoukładowe, w których uczestniczą tylko dowództwa i sztaby układu militarnego;
- wieloukładowe, obejmujące swym zasięgiem także inne układy /np. terytorialny, funkcjonalny/;

d/ podróży polowych:

- podróż polowa operacyjna;
- podróż polowa wojskowo-historyczna;
- podróż polowa wojskowo-geograficzna;

e/ ćwiczeń z wojskami:

- ćwiczenia z wojskami taktyczne, prowadzone z pododdziałami, oddziałami i ZT;
- ćwiczenia z wojskami - manewry, prowadzone na szczeblu operacyjnym;
- ćwiczenia z wojskami ze strzelaniem amunicją bojową.

Ćwiczenia z wojskami mogą być dwustronne lub z pozorowanym nieprzyjacielem i prowadzone w z jednostkami w pełni ukompletowanymi lub o niepełnych stanach etatowych ludzi i techniki bojowej, zwłaszcza na szczeblu operacyjnym. W ostatnim przypadku nosić one będą znamiona ćwiczenia szkieletowego z oznaczonymi elementami ugrupowania bojowego /operacyjnego/, czyli z "oznaczonymi" wojskami.

3. Wymienione formy i rodzaje ćwiczeń mogą, stosownie do założonych celów, mieć charakter ćwiczeń doświadczalnych /eksperymentalnych/ lub pokazowych.

XIII. POJĘCIE I TREŚĆ MYŚLI PRZEWODNIEJ ĆWICZENIA

Przez termin "myśl przewodnia ćwiczenia" należy rozumieć ogólną koncepcję organizacji i przeprowadzenia ćwiczenia. Myśl przewodnią ćwiczenia opracowuje się z reguły w formie graficznej i opisowej.

Opisowa część myśli przewodniej ćwiczenia obejmuje:

1. Temat ćwiczenia.
2. Cele szkoleniowe ćwiczenia /ogólne/.
3. Zagadnienia szkoleniowe ćwiczenia /ogólne/.
4. Rodzaj i formę ćwiczenia.
5. Czas trwania ćwiczenia /astronomiczny/.
6. Kierunek /rejon/przeprowadzenia ćwiczenia.
7. Etapy ćwiczenia /z wyjątkiem ćwiczeń grupowych/ z podaniem: nazwy etapu, czasu trwania astronomicznego i operacyjnego oraz celów i zagadnień szkoleniowych danego etapu.
8. Strukturę ćwiczenia /tylko w ćwiczeniach grupowych/.
9. Wykaz uczestników ćwiczenia /szkolonych/.
10. Środki pozoracji pola walki, zużycie amunicji i innych środków materiałowo-technicznych oraz przydział kilometrów.
11. Skład stron.
12. Warunki organizacji ćwiczenia.
13. Ogólny zamiar stron.
14. Stosunki sił.
15. Ogólny przebieg działań stron w poszczególnych etapach ćwiczenia /z wyjątkiem ćwiczeń grupowych/.
16. Plan-terminarz przebiegu ćwiczenia /z wyjątkiem ćwiczeń grupowych/.

Graficzna część myśli przewodniej ćwiczenia zwana: "tłem taktycznym, taktyczno-operacyjnym lub operacyjnym" zazwyczaj obejmuje główne elementy:

- położenia wyjściowego stron;
- zamiaru dowódcy szczebla nadrzędnego;
- decyzji dowódcy szczebla ćwiczącego;
- dynamiki walki.

Opracowuje się ją na mapie /lub kilku mapach/ w odpowiedniej skali zależnie od szczebla i charakteru ćwiczenia oraz konkretnych potrzeb.

po. ZASTĘPCA SZEFKA KATEDRY
SZTUKI OPERACYJNEJ

płk dr Tadeusz BENTKOWSKI

LITERATURA: /wykorzystana w niniejszym opracowaniu/

1. Schematy struktury organizacyjnej: dowództwa armii, batalionu zabezpieczenia SD armii, batalionu zabezpieczenia KSD armii /dla celów ćwiczebnych/ - nr bibl. 06193.
2. Etat ćwiczebny DPanc nr C/070 - nr bibl. 015583.
3. Etat ćwiczebny DZ nr C/069 - nr bibl. 015584.
4. Artykuły "Ogólne zasady organizacji i prowadzenia natarcia przez dywizję zmechanizowaną /pancerną/", "Organizacja marszu dywizji zmechanizowanej /pancernej/ w ramach przegrupowania wojsk operacyjnych" - "Biuletyn Informacyjny" 1972, nr 4/109/, wyd. Szt. Gen., nr bibl. 015904.
5. Operacja obronna armii, "Biuletyn Informacyjny" 1971, nr 4 /104/, wyd. Szt. Gen., nr bibl. 015045.
6. Obrona dywizji zmechanizowanej /pancernej/, "Biuletyn Informacyjny" 1972, nr 3 /108/, wyd. Szt. Gen., nr bibl. 015674.
7. Artykuły "Zasady organizacji i prowadzenia działań dywizji powietrznodesantowej", "Zasady organizacji i prowadzenia działań dywizji desantowej", "Biuletyn Informacyjny" 1973, nr 1 /110/, wyd. Szt. Gen., nr bibl. 016216.
8. "Niektóre problemy osiągania przez siły zbrojne wyższych stanów gotowości bojowej, "Biuletyn Informacyjny" 1970, nr 2/97/, wyd. Szt. Gen., nr bibl. 00753.
9. "Niektóre właściwości organizacji osiągania pełnej gotowości bojowej przez wojska armii ogólnowojskowej", "Biuletyn Informacyjny" 1971, nr 5/105/, wyd. Szt. Gen., nr bibl. 00823.
10. Artykuły "Organizacja polowego systemu dowodzenia frontu /armii/ w działaniach zaczepnych", "Organizacja polowego systemu dowodzenia dywizji zmechanizowanej /pancernej/ w działaniach zaczepnych", "Biuletyn Informacyjny" 1972, nr 2 /107/, wyd. Szt. Gen., nr bibl. 00837.

11. St. MROCZKA "Podstawowe założenia systemu mobilizacyjnego rozwinięcia sił zbrojnych", wyd. ASG 1971, nr bibl. 016603.
12. T. BENTKOWSKI "Operacyjne rozwinięcie wojsk armii i frontu", wyd. ASG 1970, nr bibl. 016358.
13. E. KAMIŃSKI "Klasyfikacja i charakterystyka ćwiczeń na szczeblach operacyjnych, Ogólne zasady ich organizacji i prowadzenia" - projekt rozdziału podręcznika, Metodyka opracowania, organizacji i prowadzenia ćwiczeń na szczeblach operacyjnych /maszynopis/.
14. Dyrektywa MON do działalności Sił Zbrojnych PRL w latach 1974-1975.
15. "Zasady użycia broni jądrowej w siłach zbrojnych NATO", wyd. Szt. Gen. Zarząd II, 1972, nr bibl. 015761.

Wydrukowano w 50 egz.

Egz. Nr 1-50 - Bibl. Tajna Szkol. ASG

Wyk. płk Bentkowski

Druk E.K.

Nr ks. 02261/04556/WW

